

Oglas, pripisana i id.
tiskaju i računaju se na temelju
običnog cijenika ili po dogovoru.

Novci za predhodnju: oglase id.
Kaj se naputnicom ili polaz-
nicom post štedionice u Beču
na administraciju lista u Pulu.

Kod narudbe valja točno oz-
naciti ime, prezime i najbližu
poštu predbrnjaku.

Tko list na vrieme ne primi,
neka to javi odpravniku u
otvorenom pismu, za koji se
neplaća poština, ako se izvana
napise "Reklamacija".

Cekovnog računa br. 847.349.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

"Slogom rastu male stvari, a nestoga sve pokvaru". Naroda poslovica.

Odgovorni urednik i izdavatelj Stipe Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Pučko školstvo Istre.

IV.

Poznatim uzrokom slabog napredka u pučkih školah Istre, koje navedosmo u prošlih članic, treba nadodati još jedan od glavnijih uzroka, a to je loš polazak škole.

Cinjenica je naime nepobitna, da i ona djeca, koja imadu tu sreću, da mogu polaziti školu, polaze ju u obće vrlo nerđovito, a uz kakvu štetu za svoju naobrazbu, o tomu nam netreba tek govoriti.

Nešto statistike će nam i o tom ovdje dobro doći.

Tako je primjerice u školah koprskoga kotara izostalo u školskoj godini 1898-99. od 7948 pohadnjajućih 1425 nikada; 1987 po 10 poludneva; 1565 po 20 poludneva; 1871 po 40, dočim ih je 1601 izostalo preko 40 poludneva. U sličnom razinjeru stojimo i u drugih kotarima.

Da budešmo kraći napomenuti čemo još samo to, da je u cijeloj Istri od 30.551 školu pohadjuće djecu ugori napomenutoj godini izostalo 4682 njih po 40 poludneva. A to je zato ogroman broj. Nu najveće je zlo u tomu, što se taj broj odnosi gotovo na same naše škole.

Uzrok pak tim izostatkom imade se tražiti u prvom redu u prevelikoj odaljenosti škole od obitavališta učenika, zli i nepristupni putevi, osobito u zimi i za lošeg vremena. Tekar iza toga dolaze bolesti, siromaštvo, loša odjeća i obuća, i oni slučaji, gdje roditelji pridržavaju djecu kod kuće da im pomažu kod posla na polju, u kući ili kod blaga na paši itd. Ali nevalja zaboraviti, da i pomažanje učela, navlastito kod siromašnije djecе spriječava takodjer napredak u naših školama. Tu bi morale prisločiti na pomoć obćine i mjestna školska vjeća. Nu na žalost ova mjestna vjeća kano i ona kotarska, uzimaju reč bi često tu stvar na lathku ruku. Ako pomislimo, da ta kotarska školska vjeća imadu kroz godinu od 3—6 sjednica, a mjestna u više slučajeva samo po jednu ili dvije, moći čemo si lako predstaviti, koliko i kakvo je zanimanje tih oblasti za pučku naobrazbu u obće.

Te oblasti nadaju se samo tada na okupu, kada treba, da se postupa što oštije proti jednomu ili drugomu od učitelja, koji im nisu po čudi. A to postupanje i progoni su u velikom djelu nepravedni, krivi su takodjer i to nemalo neuspjehu u naših školama, jer se tim podkapa auktoritet učitelja,

uništije: se njegov ugled, i otimlje mu se poštovanje, bez česa će čitavo njegovo djelovanje u mnogo slučajeva ostati neuspješno ili uništeno.

Vrieme bi već bilo, da se navedena za uklonu, pak da se onim, koji su za to zvani, pusti slobodne ruke, da ničim i nikim prečeni rade i djeluju oko pučke prosvjete, a po njoj za blagostanje svega naroda.

Red je konačno, da zaključimo ova naša razmatranja o pučkom školstvu u Istri. Nu još samo par rjeti.

Iz svega što navedosmo u ovom u prošlasti članici, razvidno je, da je kod nas pučka naobrazba na veoma nizkom stepenu, da je naime nesamo još ogroman broj naše djecje, koja neuživaju nikakve obuke, nego i da ona, koja tu obuku uživaju, nepostizavaju onoga stepena naobrazbe, koji je predviđen u pedagoško-didaktičkim propisima i koji se polučuje drugdje među naprednimi narodi. Tuj je dakle neobhodno potrebito, da se svede broj školu nepolazeće djecu što više moguće, i da se iz škole i naroda odstrani sve one zapriče, koje priče napredak u pučkoj školi. Na jedno i drugo pozvane su u prvom redu vlado i školske oblasti. Tuj ima svakako prvu rječ c. kr. zemaljsko školsko vjeće, koje prima i rješava molbe za ustrojenje novih pučkih škola.

Da pravo kažemo, mi u najvišu školsku oblast, kako je danas sastavljena, neimamo osobitog pouzdanja. Mi neimamo kod te oblasti osobe, koja bi se sa uspjehom zauzela za našu pučku naobrazbu. Kod te oblasti vode prvu rječ naši ljudi narodni predstavnici, članovi zemaljskoga odbora.

Dok bude ovako sastavljeno c. kr. kolarsko školsko vjeće i dok ne буде u istom sjedilo osoba, koje imadu ljubavi i sreću za naš zapušćeni narod, dote neimamo očekivati, da će se poboljšati žalostno stanje našega pučkoga školstva.

Uzprkos ogromnomu upravo broju naše djecu, koja neimaju nikakve škole, boriti se je Hrvatom i Slovencem Istre za ustrojenje svake nove škole sa najvećim zapričama. Nam valja obaci sve molbe, od najniže pak do najviše, uz nemale troškove i dangube prije, nego li nam dadu ovdje ili onđe koju jedinotazrednicu. Kroz godine i godine treba nam prošiti i moljikati za ustrojenje po koje škole, i sretno se može smatrati ono mjesto, koje ju zadobije.

All mi ipak nesmijemo klonuti duhom. Nas nesmije prvi neuspjeh prestrašiti. Moliti, tražiti i zahtjevati ustrojenje novih pučkih škola imademo po zakonu pravo, jer kao državljanji neimamo samo dužnosti, nego i prava.

Rat u Kini.

Dogodjaji u Kini postaju svjetske znamenitosti. Nije to više mala pobuna, koja se dade, lakši udusiti. Vatra mržnje i progona proti Evropejcima, evropskoj kulturi i kršćanskoj vjeri, odavna linjala, doprila je do tako skrajnih granica, da će evropske vlasti imati težko postati u svojoj odole. Kinezka oblast joj odoljeti ne može, dapaće izgleda, kao da je nestalo u Kini svake oblasti, a da vlada podpuna anarhija. Car i carica, da su smaknuti ili otriveni, za njih se pravo nezna, a knez carske krvi Tuan, glava je čopora, koji biće da i posljednega Evropejca u Kini iztriebe, pokrštene Kineze pokolju i učine Kinu nepristupnom tudjim narodima i s kopna i s mora.

Evropeji idu u Kinu najviše za trgovinu. Prodavaju tamo opijum, kojega Kinezi puše, uvadaju strojeve i oružje, grade željeznice; izvanju iz Kine čaj, rizu svinu itd. Osim trgovaca nalaze se tamo u velikom broju i misionari iz Europe, koji propovijedaju Kinezima evandjelje, i obraćaju ih sa kinezke poganske vjere, na razne kršćanske slijedbe.

Do sada je buna zahvatila celi skoro sjeverni dio Kine, a najtoplije je bilo u Pekinu, prijestolnici kinezkoga carstva i u Tjensinu, velikom trgovackom gradu, na putu prema Kini.

U Pekinu su poslanici svih država, katolički biskup, mnoge crkve i zavodi. Crkve i zavodi su svi odmah bili porušeni, a i mnogo krčana pogubljeno. Što je moglo spasilo se u zgradi poslanika, a najposjeće je u prostrani najtrvrdji dvor engleskog poklisa. U početku smutnje, su europskih brodova, koji su bili odmah zauzeli ratnu luku po imenu Taku, doslo je vojničkih odjela švih vlasti, da brane poslanstva. Tako se je izkralo i 25 morskih mornara sa "Zente" sa kapetanom Tomom i druga 2 časnika, i poslo u Pekin. Od tuda se žali bože, nikad vratile neće!

Hiljadu i hiljadu pobunjenih kineza, ne samo takozvanih boksera, urotnika nego i redovite vojske, koja se k njima pridružila, obojelo je poslanstva, da ih razori, da naše pobije. U tome stoji najviše divljačtvost, jer je osoba poslanika sveta, i nesmislije biti ni najmanje uvredjena. Nu Kinezi se nisu na to osvrčali, zeleći valjda za uvek pretrgati sa Evropom. Naši su se junaka brinili, i mnoge napade sretno odbili, prethodu su patili radi oskudice. Vele, da ih je potajno hranom obskrbljivao miroljubivi knez Cing i njegovi pristaše. Mnogo puta se pronio glas svjetom, da su svi poklani, ali je bio opet i opovrgnut.

Nu sada žali bože nema već o tomu sumnje. — Okolo 10. o. m. princ Tuan, srdit, da se obrana naših tako dugo drži, dognao je velike topove i s njima stao rušiti dvore poslanstva engleskoga, u kojemu su bili naši sakupljeni. Brzo je sve porušio, izgorio, a naši, koji ne nadje smrt u plamenu, ti su bili poklani, ali je bio opet i opovrgnut.

Taj pokolj imat će grozni posljedica po Kinu, a možda i po cijelo čovječanstvo.

Lord Semor admiral engleske flote, na čelu mornara međunarodnog brodovlja, poletio je bio hrabro put Pekina, da na vrieme oslobođi naše u kinezkoj priespolnici. Nu nije mogao do nje radi prevelike sile kineza, već se je ranjen i izmelen povratio u Tjensin.

Za njim se odstili kinezki čopori, i obsjedajo ga u Tjensinu. U tome gradu se nalazi mnogo evropske vojske, najviše rusa i japana, ali ih svega skupa nema ni deset diel, koliko je kinea okolo grada. Još je i ta nevolja, da kinezima imaju jače topove, nego li i jedna evropska četa, a uz to ih je mnogo hiljada izvezjano na evropsku od njemačkih oficira. Bjesno jurisaju, da bi naše satli, i naši imaju nadčovjećeg posla da im odole. Nu ipak im do sada odoljevaju, ako i sa velikim gubitkom, i nade je, da će im konačno odoljeti. Komunikacije po vodi koja onud teče nisu prekinute, i nade je, da će im na vrieme dobra pomoći doći. Da, paže je dolazio zadnjih dana i dobrih vijesti iz Tjensina, da su naše vojske udarile jurisem na kinezki, zidom utvorenim dio Tjensina, i oteli ga. Najbolje junaci vladale su se ruske čete, osobito njihov konjanici.

Bilo ih je 8000 evropsaca, koji su jurisali na kinezki dio Tjensina. Borili su se dne 13. tek. od 2 ure posje ponos do 8 u večer. I još nisu bili svrsili. Juris se obnovio sljedećeg dana i trajao cijelo jutro. Okolo 700 evropsaca je poginulo. Borik se i 15 momaka sa "Zente", ali se nezna, je li ih koliko mrtvih ili ranjenih. Sa kinezke strane bilo je takodjer mnogo gubitka, i vele da je poginuo i njihov general Niš.

Najviše vojske može poslat u Kinu, da uvede tamo red, veliko rusko carstvo, a posje njega Japan. Već dolaze vijesti, da preko Sibiri, koja graniči s Kinom, maršira 30 tisuća ruske vojske put Pekina i Tjensina, a Rus može mnogo i s mora, jer tamo ima svoje more i veliku flotu. Japanac je čovjek iste pasmine kako i kinez, ali se medju sobom mrzi. Pred 5 godine su bili u ratu, i Japanac je predbio Kinezu. Japansko carstvo je sve na otocima, kako u Europi kraljstvo englesko, i po evropski uvedeno. Japan bi bio i do sada bacio preko mora veliku vojsku na Kinu, ali si je htio osigurati drugih vlasti kina Kine, ako predbije i umiri, a drugi nisu htjeli na to pristati: Englez bi najvjario, da Japanac sve umiri, jer on sam ima vojsku u Africi zapletenu u ratu sa Burima, i nemože dignuti ju od tamo. Ne gleda opet dobrim okom, da se Rusija u Kini ukaže prva i najjača. Francuzki posjedi graniče s jugu s Kinom, i France će poslat prilično dosta vojske. Isto tako i u Niemac, koji je pred 2 godine oteo Kini jedan grad, i uzrok velikim bio, da je na sve Europejce planula mržnja. Naš je poslu "Zentu" i "Mariju Terezu". Sada idu još dva broda, "Elizabeta" i "Aspern". Govore, da će se ukreat za Kinu i naše vojske od kraja.

Što bude u buduću, to ćemo javljati u svakom broju.

Franina i Jurina.

- Fr. Deju, da su rečki Ungarezi ponujali svojim podrepnicima do sita žerat i lokat i maka.
Jur. Temu se još niš nečudim, zač znam, da v Reku nose banderu istarski Taličani, ki su navajni siromaha žerilom i pijačom kupovat.
Fr. Pak ča nimaju pravi Rečani metlu, da ti doteplimi doma sticaju?
Jur. Nemo muč, tr je bolje da su tamo.
Fr. Po pravice imamo va Istroj dosla onakoveh

Razne viesti.

Političke:

Austro-Ugarska. Austrijski ministar predsjednik dr. Koerber odputovao je još u nedjelju iz Išla u Hallstatt, odakle se vratio u četvrtak u Beč. O audienciji, koju je imao u subotu kod Njeg. Veličanstva, glasna se, da je ministar podnio vladaru izvešće o tomu, kako bi se imalo carevinsko viće osposobiti za rad na temelju vladinih predloga. Govori se takodjer, da neinu dosada o lomu formalnih zaključaka. I ministar prosvjete Hartel bio je kod vladara u Išlu na audienciji. On se je od lama ravno vratio u Beč.

Jedne njemačke novine iz Graca pišu, da znazu iz dobra izvora, da nekani vlasti jezikovog zakona nisu sudašnjom ni u promjenjenom sadržaju narodom narušili. Isto tako, da se neće vlasta zauzeti za uzpostavu hrvatske većine u carevinskom viće. Vlasta da će tekar u drugoj polovici agusta nastaviti svoj načert za daljnje postupanje. Prije toga da će prihvati koli Čehom toli Niemcem novu osnovu jezikovnog zakona, pa nebude li ni ona osnova naših odobrenja kod objemu naroda, tada tekar će se odlučiti o sudbini carevinskoga viće.

Njemačke katoličke novine pišu, da su mladočeski zastupnici upitali vodstvo katoličke pučke stranke, pod kojim uvjeti bi se opet dala uzpostaviti hrvatska većina carevinskoga viće. Dočim se te novine veselo tomu progavaju, u mladočeskoj stranci odgovara glavno glasilo mladočeske stranke, da im o takovom upitu nije ništa poznato i da je izključena mogućnost takova upita prije, nego li bi stranka o tom kakav zaključak stvorila.

U nedjelju obdržavana su istodobno u Moravskoj i Českoj tri skupštine. U Brnu vječala je česka pučka stranka i njemačka liberalna stranka, a u Češku njemačka pučka ili radikalna stranka.

Na českoj pučkoj skupštini pod predsjedničtvom Dr. Fiša govorili su zastupnici Dr. Slama, Dr. Perek i Dr. Bulin. Prvi je govorio o položaju u carevinskom viće drugi o djelovanju moravskog sabora a treći o vladinim osnovama o jezikovnom zakonu. U tom pogledu bijaše primljena resolucija, koja predlaže vlasti, da svejumi osnovama podupire pohlep Niemcuza gospodstvom u Austriji. Ove osnove dokazuju, da se kod njihovog sastavka nije pazilo na postojeće stanje, na potrebe naroda ni na ravнопravnost obju jezika, nego da se je istini samo posloš u surse poznatom duhovskom programu Niemaca.

Konačno bijaše izrečena pouzdanica i zahvala českin zastupnikom.

Njemačko-liberalna skupština izrekla se je također, proti osnovi jezikovnog zakona za Moravsku, te bijaše pozvani njemački zastupnici, da zapriče prihvat one osnove. Na skupštini u Češku bijaše vrlo življano, jer su tui govorili poznati njemački vikači Šenicer, Ivo i Wolf. I tui se izreklo Niemci radikalci proti osnovi o jezikovnom pitanju te navališe ostro koli na vlast, toli na Slavene u obće, napose na česki narod.

U pondjeljak sostaje se napokon istarski sabor, i to u Kopru. Neugodnije dobe u godini nije se moglo odabrati za to saborsko zasedanje. Uz nesnosnu vrućinu, koja vlasta vani te uz običnu vrućinu, koja se razvija u istarskom saboru, težko da će moći ostati hladne i najljubadrije glave.

Srbija. Razkratlj Milan bio je jurve zasnovao osnovu o svom i sinovom putovanju na svjetsku izložbu u Pariz. Za tu osnovu doznao je francuska vlada, te je upozorila srpskoga poslanika u Parizu, da nekani razkratlj Milana dočekati u Parizu sa počastmi, koje se obično izkazuje okruženim glavama. Za taj odgovor francuske vlade doznao je Milan, te je u razjarenosti nastojao odvratiti kralja Aleksandra od putovanja u Pariz, a kad mu to nije uspjelo, svalio je sav svoj jar na Rusiju, koju da mu je skuhala tu poparu u Parizu.

Bugarska. Radi poznatog zakona o desetini, postao je položaj sudašnjeg bugarskog ministarstva vrlo ozbiljni. Opozicionjalne novine udarile su žestoko radi toga zakona na vlast i na samoga kneza, koji je službeno proglašio novi zakon o tisku, na temelju kojeg proganja urednike opozicionalnih novina. Knez Ferdinand se doista silno vara ako misli, da će progonstvom umiriti narod i medju njim steti ljubav i odanost.

Rusija. Po najnovijih viesilih imao bi ipak postati grof Lumbardski za stalno ministrom izvanskih posala, a njegovim zamjenikom Izvolsky, sudašnji ruski poslanik u Japanu. Rusko ratno ministarstvo pojačava neprestano svoje posade na ruskokinezkoj granici, jer ogrožuju tamo Kinu i njezinu željeznicu, koja je od velike važnosti u trgovackom i vojničkom pogledu.

Rat u južnoj Africi. Pobjeda Bura kod Neutralnega dne 11. t. m. moral je biti podpuna, kad se je vrhovni zapovjednik englezkih četa general Roberts nušao prisiljenim, da tu pobedu, odnosno svoj poraz, javi u London. Ta pobjeda Bura nad Englezima dokazuje, da bijahu svakako preuranjene vести englezkih novinah, da je naime rat u južnoj Africi svršen.

Mjestne:

C. i kr. vojna mornarica. Jučer je napokon brzjavom odlučeno, da se žurno pripremi torpiljski busilac brod-krašta Kaiserin Elisabeth I. u torpiljski krstaš Aspern, te krenu na put za Kinu.

Time će naša država imati u kinezkim vodama čeliri svoja najnovija broda, i to dva spomenuta. Zentu koja se već tamo nalazi u vatri i Mariju Tereziju, koja je negdje u Colomby. Sa ovom istočnom divizijom zapovjedat će contre-admiral Rudolf grof Montecuccoli-Polinago.

Na brodove ukreava se već danas čestitivo i momčad, te će već u subotu zadimiti put daleka istoka.

Tako opet odlazi kršna naša momčad, da tudje pravoge obja, odlazi u boj i u vatru, pa joj dobit Bog bio naklon, te ju zdravu povratio u svoju milu domovinu.

Pokrajinske:

Više svete redove dobiti će tečnjem ovoga mjeseca u Gorici slijedeći bogoslovci IV. godine. Iz tršćanskog opata i biskupije: g. Goran Josip, g. Theuerthuš Ivan i g. Tonković Ladislav. Iz porečkog opuljskog biskupije: gosp. Polutnik Anton. Iz Krčkog biskupije: g. Butković Ivan i g. Polonio Matej. Iz Gosjednjic gospodarskih zadruga u Krku,

ičke nadbiskupije: g. Batić Valentin, g. Dominik Egidi, g. Franek Ivan, g. Medveš Otilij, g. Milanić Josip, g. Pirc Valentini i g. Solri Pelar.

Ova gg. bogoslovii primili su dne 12. t. m. subdijakonat, 15. dijakonat a dne 22. t. m. primili će presibiter. S njimi zajedno biti će redjen i brat Ambroz Majcen iz kapucinskog reda.

Istarski sabor sazvan je za dne 23. tek u Kopru. U zadnjem broju glasila istarskoga sabora u porečkoj, "L'Istria" citamo, da se o sazovu istarskoga sabora tamo još ništa nezna. U četvrtak da bi jašu u Trstu zemaljski kapelan g. Campielli brzjavno pozvan od g. namjestnika, nu da nemoj uživrditi, da je taj poziv u savezu sa sazovom istarskoga sabora

Ovo zatezanje sa sazovom sabora da odvise od toga, što slavenska manjina ne će da sudjeluje kod saborskih razprava, ili bolje od toga, što se s tom manjinom dogovara vlast u dozaku u sabor. Poznato da je, kako je manjina imala prošle subote sastanak u Opatiji, gdje se je o tom pitanju razpravljalo. Ako je u ostalom istina — kaže "L'Istria" — što piše neka njemačka novina, nije izključena mogućnost, da stupi slavenska manjina u sabor. Pod kojim uvjeti imalo bi se to dogoditi, nije nam poznato. Ono što znamo jest, da su svi presiti toga zavlačavanja.

Dakle presiti, slavna gospodo?

Možda nebi skoči dobar, "purgant".

Iz plovanijske novinarske pišu nam 15. t. m. Pogodio je g. uredničev Vaš dopisnik iz Karnice, koji je ono neki dan očišio one trgovce, kremares, rakijašnare, koji se srame svoga materinskoga jezika, te se kite tudjim perjem i u na svojih trgovinah. Nu kad bi se služili tim talijanskim jezikom u navadnom govoru i za potrebu, nu oni ga poznaju najbolje kad treba kleti i prokliniti. Ondje se kune talijanski kako usred Rima il Napulja.

Dok je bio ovđe g. Gut, imali smo u našoj crkvi svake nedjelje svetu krušnicu, nu reč bi, da se to nesvidja njegovom naslijedniku g. Čurkoviću, jer se on toga starinskoga običaja nedrži. E pa dobro, on valjda zna bolje nego li mi, što nam treba za spas naših duša. Možda će doći drugi pop, ki će reći, da netrebamo ni crkve ni molitve. Hvala Bogu, to je lip napredak. Presviti mogu biti kontenti.

Uspjeh Izbara a Mošćenice je ovaj: III. telo upisanih 432, glasovaše za hrvatsku stranku 56 a za talijansku 190; II. telo upisanih 223, za hrvatsku stranku glasovale 51 za talijansku 90; I. telo upisanih 69, pridobila hrvatska stranka sa 8 glasova većine.

Obiteljski nesreća. Dne 13. t. m. preminula je u Mihotićih nakon duge i težke bolesti providjena Svetotajstvija za umiruće gdje. Tonka Šepić, rođena Mavrović, vredna supruga rodoljuba Ivana Šepića i čestita majka mnogobrojne obitelji.

Vječni pokoj suprugi i dobroj majci naše iskreno saučesće njezinim milim!

Iz Voloske i Opatije primavamo operatovalo od raznih osoba pritužaba, da je u dolnjem kraju Voloskoga kolara zavljala, velika apatija i raznodušnost prama narodnoj stvari. Tomu pripisuju gospoda dopisnici i neuspjehe u Lovranu i Mošćenicama. Upozoravamo tamošnje rodoljube na te glasove i molimo da ih zlu doskoče.

Izvešće o glavnoj skupštini zemaljskog kulturnog vijeća. Židnjem broju porečke "L'Istria" priloženo je izvešće o glavnoj skupštini zemaljskog kulturnog vijeća za Istru, obdržanoj dne 7. jula 1900 u Poreču. Iz tog izvešća doznojemo, da je vlastu zastupao c. k. kot. kapetan g. Lasciac, zemaljski odbor g. dr. Gambini; da bijaše prisutno 5 članova stalnoga odbora, međutim g. dr. M. Trinajstić i Fr. Skalamera; da je zastupalo talijanske kotarske gospodarske zadruge 10 predsjednika, dočim su pred-

Opaliji, Kastvu, Podgradu, Buzelu i Dolini izostali, pozvati se na poznate njihove izjave iz god. 1897, 1898 i 1899. Na toj skupštini razpravljalo se ponajviše o proračunu i od podporah pokrajine te o botestu na maslini.

Držimo, da nam je dužnost upozoriti hrvatske delegate gg. dr. Trinajstić i Skalameru, da zahtijevaju od predsjednika kulturnoga vijeća, neka se njihova imena posteno piše i tiska. Isto tako su nagrijena u tom izvešću i imena gg. predsjednika gore navedenih hrvatsko-slovenskih gospodarskih zadruga.

Iz Podgrada pišu nam 12. t. m. Javili ste, g. uredničev u kralko, da se je naše novozabranjeno zastupstvo dne 9. t. m. konstituiralo izabrat jednoglasno našega narodnoga prvaka g. Sl. Jenka načelnikom, te gg. savjetnike mu također jednoglasno. Dozvolite mi, da se i ja u kralko obazrem na ono, što je sledilo prvoj sjednici našega občast zastupstva.

Naše rodoljubno zastupstvo sastalo se sa načelnikom na čelu, i s nekojim domaćim rodoljubima posjeće prve sjednice u gestioni "Pri Guju" na zajednički objed. Za prijateljskim stolom sjedio je muž uz muža, sv. vedra i vesela čela, sveštani si, da su i danas posvetili svoje sile občini na korist a sebi na čast.

Za objeda priredili se zastupstvu i nekoj domaći rodoljubi i činovnici a i sam vladin zastupnik. Po našem običaju izrečeno je više odusevljenih zdravica, između kojih spominjemo one gg. Jenka, dekanu Rogaća, vladinog zastupnika, nadučitelja Vaišela i abituenta Susčke gimnazije g. Ceka, koji se zahvalio prisutnoj gg. Jenku i Rogaću, koji ga pomogao izškolati.

Za občenitog vesela sjelimo se i naše mladeži na hrvatskoj gimnaziji u Pazinu, za koju je g. Cek na predlog g. dekanu Rogaća sakupio 44 krune i 50 para, što biješe izrečeno sestri dičnoga načelnika gospodinji Lin i, koja se svakom prigodom zauzimalje za našu sirotinju. Bog platio svim darovateljima.

P. S. Bio bil skoro zaboravio na jednu činjenicu, koju je vredno svakako zabilježiti.

Po izboru g. Jenka načelnikom, čestito mu je vladin zastupnik g. barun Reinlein, izraziti svoje zadovoljstvo i veselje, što je uprav on izabran načelnikom, jer da se je sa občinom Podgrad has pod njegovim načelnikovanjem jako dobro upravljalo.

Znadjane su svakako to rieći i važno priznanje od strane službene osobe one oblasti, kod koje nije g. Jenko stalno u zlatnoj knjizi ubilježen.

Tko se sjeća što se je sve prije 4-5 godina učinilo proti g. Jenku i njegovim pristašam u onoj občini, i da se ga je htjelo pod svaku cijenu sa načelnike stolice baciti, radi, tobožne neuredne uprave, pa tako prispodobi ovo priznanje službene osobe, priznati će doista, da se odlučno i utrajanosu mnogo postigava.

Izpravak. Obziron na dopis "Iz Vižinade", u vašem cijenjenom listu od dana 3. tek. m. br. 39. molim, da po § 19. zakona o stampi uvrstite sledeću izjavu:

Nije istina, da sam se ja potio, da svoje susjedi, ni druge osvedočim ili da naputim na moju stranku niti, za školu niti za nikakvu stvar izvan mojih djelatnosti.

Nije istina, da su mi se Ferenčari u brke smijali, niti ledji obrnili, jer za ono, što je proti meni, pisano u rečenom dopisu, nigid razgovarao nisam se s njima, i pozivam se na svjedočanstvo istih Ferenčana.

Vižinada, dne 15. jula 1900.

I. F. e. n. a. z.

Za ponesrećene u Bolenjima darcvali su: g. Fran Bekar, privatni činovnik u Kozini 2 krune, g. S. Skrinjar u Trstu 1 krunu.

Istra — pokrajina talijanska. Naši za nevolju susjedi, ubrajaju doduše već odavna našu pokrajinu među talijanske

zemlje normareć za statistiku, ni za narodnostne odnose u Istri, polag česa bi se imalo suditi, da li je u istinu Istra talijanska pokrajina.

Slavno glavarstvo občine Malog Losinja rjesilo je to pitanje jednim potezom para. Evo kako. Neka tvrdka iz Vidma (Učine) obratila se je na občinsko glavarstvo u Malom Selu u nekom poslu hrvatskim dopisom. Slavno glavarstvo občine vratilo je onaj dopis sa popratnicom, da ono nerazumije i u djele jezik i da nije moguće zadovoljiti pisma, pošto tamo nije taj jezik poznati. A da podkrije svoju tvrdnju izjaviti ono glavarstvo svećano, da je Lošinj po put Istre, talijanski grad, s talijanskim običaji i navadmi. Krasno, g. načelnice Vidušiću! Dakle, ne samo Lošinj, nego i Istra je talijanska! A kamo ćete spraviti 190.000 Hrvata i Slovenaca? Hoćeće li možda s njimi u more ili u svoj gospodski... zep?

Izvješće zemaljske realne gimnazije u Pazinu za god. 1899—1900. Prva godina. S prijateljske strane došlo nam je u ruke talijanski sastavljeni izvješće realne gimnazije u Pazinu za prvu školsku godinu. Na početku izvješća nalazi se razprava ravnatelja g. Mitisa pod naslovom „La signoria francese nell'isola di Cherso“ (Franjevačko gospodstvo na otoku Cresu). Zatim dolaze školske vesti, iz kojih doznačimo, da je na zavodu podučavalo obvezane predmete 6 učitelja sa ravnateljem; da bijaše na početku školske godine upisano 95 djaka i to u I. A. 50, u I. B. 33, a u II. razredu 12 djaka. Na koncu školske godine bijaše svih djaka 80 i to u I. A. 49, u I. B. 30, u II. 10. Po zavjetu bilo je djaka 22 iz Pazina, 65 iz Iste i 2 iz Trsta. Po materinskome jeziku bijaše 88 Talijana i 1 Sloven. Po vjeri svi katolici.

Prvi red s odlikom dobitilo je na koncu školske godine 22 djaka (svi iz prvoga razreda); prvi red 43 djaka; drugi red 8 djaka; treći red 9 djaka; popravak imade 7 djaka. Školsku taksu platio je prvi tečaj 21 djak a drugi 18 djaka; oslobođeno bijaše od školske takse 74 djaka.

Sla vski jezik podučavao je kao neobvezan predmet prof. Scarizza 2 sata na čedan; upisano bijaše za taj jezik 60 djaka. Na početku školske godine dao je zem. odbor ravnateljstvu 300 for., za kojo se je nabavilo knjige za 30 djaka. Nadalje je zemaljski odbor u Poreču dao podrške u prvom tečaju 54 djakom, a u drugom tečaju 50 djakom. Municipij puljski podupirao je 3 djaka, „Lega nazionale“ i djaka.

Na koncu izvješća nalazi se imenik djaka, koji su svršili s odlikom, a ti bijaju — kako je rečeno, samo iz prvoga razreda.

Evo imena tih odličnika, da se vidi kako su to sve česti Talijani: Bagarec, Camus, Cervazz, Dejak, Dobrilla, Drusovich, Fabbri, Manzini, Popo, Pertot, Petrinich, Piccoli, Solari, Zennaro, Cattarinich, Cioli, Degrassi, Flego, Gregorović, Martinolič, Rinaldi.

Porečka „Istra“ capisala je uvodni članak o tom izvješću, pak čemo se i mi prviom zgodom na njeg vratiti, ali moramo već danas kazati, da žalimo veoma, što neima u izvješću imenika svih djaka, kako se to nalazi u svakom drugom školskom izvješću.

Iz drugih krajeva:

Madjarski učitelji na Rieci. Dne 12. loga mjeseca stiglo je oko 400 učitelja i učiteljica na Rieku. Na kolodvoru dočekala madjarske goste samo službene osobe, dočin se je riečko građanstvo daleko dužalo. Bože moj, gdje su oni nedaknani: Eleni!?

Crkvena skupština biskupije dubrovačke. Dubrovački biskup presv. g. dr. Marčelić, pozivaju krasnom poslaničicom svećenstvo svoje biskupije za dne 17., 18.

i 19. novembra t. g. na diocezansku skupštinu u Dubrovnik. Ovo će biti prva skupština ove vrsti u ovom vičku u Dalmaciji. Englezko brodovlje na Rieci. U subotu u 3 sata po podne javio je top dolazak englezke eskadre na Rieku. Veliki ratni brodovi, njih 8 na broju, usidile se pred lukom, dočin su torpedovali okolo usitija. Trebalo je više sati prije nego li dodješi sv. k sebi. Osim straha i omamlijenosti nebijasne nikakve nesreće.

Za ublaženje bledje u Dalmaciji. Dalmatinsko namjestničko predložilo je ministarstvu izvješće, u kojem piše 500.000 kruna za one krajeve, koji trebaju radi osudice državnu pomoć.

Australski nadvojvoda na Izložbi u Parizu. Austrijski nadvojvoda Olo, brat prieslonalsjednika nadvojvode Franu Ferdinandu nalazi se u Parizu, kamo je pošao radi izložbe.

Vježta sborovodju, traži hrvatsko pjevačko-tamburško društvo „Zvezda“ u Varašu (Bosna).

Hrvatska na historičkom kongresu u Parizu bili će zastupana po gosp. dr. Ivanu Bojničiću i g. profesoru Srkulju. Kongres započeti će dne 28. t. mj.

Sraćenički dvojet. Roza Šuković iz Čečerja u Hrvatskoj porodila je ovih dana dvojke mrtve, i to obje ženskoga spola.

Ta djeca su srasla na prsli, imadu jedan pupak, dve glave, četiri noge i ruke posve pravilne. Tu djecu će valja sacuvati u zagrebačkom muzeju u spiritu.

Primamo i pribrojemo. Hrvatsko pjevačko društvo „Vile“ u Varaždinu proslaviti će svečanom načinom dne 8. i 9. rujna t. g. 25.-godišnjicu svoga obstanka.

K toj proslavi pozvati će se sva pjevačka društva iz Hrvatske, Slavonije, Dalmacije, Iste, Bosne i Hercegovine, Šlavjanske i Kranjske.

Sva se pjevačka društva uzmajaju, iz izvole čim prije odboru „Vile“ u Varaždinu pribrojiti, hoće li toj proslavi prisustvovati i sa koliko članova. Odbor razaslati će za koji dan svi pjevačkim družtvima partituru „Himne“ riječi od Lj. Varjačića, a glasba od grad. kapelnika i zborovodije „Vile“ Vjek. Ružića-Rosenberga s molbom, da je naude — jer će sva društva zajednički izvadjeti na Matiněu. Ujedno će sva društva pjevati kantatu „More“ od Ivana pl. Zajca.

Ako bi koje društvo korporativno ili u većem broju došlo, pa želi da samo izvadja koju pjesmu, neka to prijavi odboru „Vile“, da se ta točka uzmogne uvrstiti program.

Odbor „Vile“ pobrinuti će se za bezplatne stanove i u obče za svaku udobnost svojih gostova, pa se nuda, da će sva pjevačka društva pohrbiti u starodrevni grad Varaždin i svojinu prisutem uveličati „Vilinu“ slavu.

Kako Talijani postuju propelo. Piše „Obzor“ jedan hrvatski hodočašnik, koji se vratio iz Rima: Medju hrvatskim hodočašnicima u Rimu, bilo ih je mnogo, iz našega kitnjastoga Sremia, a нарочito iz mesta V. Vodja hodočašnika iz V. ponio sobom u Rim i propelo iz crkve, da ga sv. Olac blagoslovio. Kada su hodočašnici obavili zajedničku pobožnost, povede naš hodočašnik iz V. svoje suputnike u drugu crkvu, noseci po gradu ponosno propelo pred njimi, kada iznenada navalili na njega nekoliko Talijana, da mu otmu propelo, ali naš Sremac, kršan junak, drži levočno pravo propelo, a desnom odbora Talijane i sretno im umakne. Kada su se takvi napadaci ponovili, zamota naš junak propelo u veliki rubac i tako zamotano nosio je po Rimu, odmoljavši ga svaki put u crkvu. Po sv. Otu blagoslovljeno propelo ponio je naš Sremac sretno kući veselo, da mu ga Talijani ipak nisu mogli oteći.

200-godišnje ruske pukovnije. Dne 8. t. mj. proslavljeno je svečanom načinom 200-godišnjicu obstanka moskovske carske tjelesne pukovnije br. 6. Svetostnosti prisustvovao i sami russki car Nikolja, koji je tom prilikom darovao pukovniji sobe, koje silom otvorili. U taj čas su se novi i dragoceni hrvati.

Trošak zadnje obstrukcije. Poznato je, da su se mladočeski zastupnici u carevinskom vječu predsjedniku obvezali platiti svu skudu, koju su počinili prigodom zadnje obstrukcije dne 8. junija t. g. Sada piše iz Praga, da je namjestnik predsjednika mladočeskog kluba g. dr. Pacak, dobio iz Beča pripisani mu račun u iznosu od 567 kruna, za svu štetu, koju se razbijanjem počinili zastupnici českoga naroda u carevinskom vječu.

Cesi pokazali su, da drže više do svoje časti i ugleda, jer su platili štetu, odnosno nisu togu učinili bogati, ugleđni, u ljudi i sini Niemci, koji su pod Baden-om u carevinskom vječu razbijali i tomili kano Cesi.

Strašan potres u Mostaru. Glasilo Hrvata Bosne i Hercegovine, dični mostarski „Osvit“ piše, da je bio grad Mostar dne 10. t. mj. na večer u velikoj uzravjanosti i u silnom strahu. Sedam časa prije devet sati na večer, uzdrma se usjed strašne trešnje zemlje čitav grad tako silno, da se je činilo da će se sve kuće na jednom porušiti. Prestrašen narod pobegao je iz kuća na ulicu, lutajući anno tamo u strahu i trepetu.

Potres uz podzemnu tunjavanju potrajava je najviše četiri časka u smjeru od sjevero-zapada prema jugo-istoku, te se razsire cijelom okolicom. Mnoge su kuće slabije i trošnje razpukle, ploče su krovova letile, dimnjaci se na nekim strušili, a u više lokala se svjetlo ugasilo: po selih se blago preplaćeno razbjegalo kod kamo, a govore, da su se u Cim u dvije kuće srušile. U gradu se samo o tom govorilo, a mnogi nisu u velikom strahu posli na počinak, bojeći se, da se potres u noći ne bi ponovio. I kazu, da se je slijala osjetio dvaput slab potres i to jedan oko 2, a drugi oko 3 sata u noći.

Koliko se proizvadja piva u Hrvatskoj i Slavoniji? Bečki stručni list „Gambrinus“ objelodanjuje neke statističke podatke o proizvodnji piva u Hrvatskoj i Slavoniji. Po tom imade tamo 17 pivovara, od kojih samo dve proizvode više od 10.000 hektolitara piva na godinu, i to: zagrebačka (24.600) i sisacka (13.720). G. 1899. proizvedeno je u Hrvatskoj i Slavoniji u svemu 87.514 hektolitara.

Društvene:

Pjevačko i čitalačko društvo „Ilijira“ u Pobjegu — kraj Kopra — predređuje dne 29. t. mj. družvenu veselicu. Pjevačka društva iz koparske okolice umoljava se, da dojave odboru pjesme, sa kojim kane kod veselice sudjelovati.

„Matica Hrvatska“ obdržavati će svoju ovogodišnju redovitu glavnu skupštinu u nedjelju 22. srpnja 1900. u 10 sati prije podne u svojim družvenim prostorijama (Matična ulica br. 2, razi zemlje) sa sljedećim dnevnim redom:

1. Govor predsjednika;
 2. Godišnje izvješće tajnika i blagajnika;
 3. Razprava o raznim predložima odbora i članova „Matice“ i
 4. Izbor u smislu § 18. družvenih pravila: petorice odbornika.
- U Zagrebu, 7. srpnja 1900.
U inu upravljujućega odbora „Matice Hrvatske“:
Tade Smičiklas, predsjednik.
„Matica Hrvatska“javlja, da je sva zadržala njeni godišnji knjiga za prošlu godinu 1899. razpraćana, te da se članovi na iste kognje više ne primaju. Ako slučajno, koji družveni povjerenik imade još koji primjerak ovih knjiga, neka ga što prije „Matici“ povrati, da se njim još koji novi član nadiešti uzmognе. Radi već oglašene ovogodišnje glavne skupštine „Matice“, neka se gg. „Matični“ povjerenici požure sa dostavom još neprispisanih članskih pristora i imenika članova.

Dolazak vlakova u Pulu.

1 — po podne osobni iz Trsta, Hercegova, Rovinj, Rieka, Beč.
9:40 po podne osobni iz Trsta, Rovinj.
11:10 po podne iz Trsta, Hercegova, Rovinj, Rieka, Beč.

Odlazak vlakova iz Pule.

5:20 prije podne osobni za Trst, Rovinj, Rieku, Beč.
2:15 po podne osobni za Rovinj, Rovinj.
6:15 , , bri za Trst, Rovinj, Rieku, Beč.

Plovitbeni red.

Ugarsko-hrvatsko par. družtvo.
Pruga Rieka — Trst.

Putovanje	Povratak	
	Dol.	Odl.
Rieka	9:30	—
Opatija	2:35	2:45
Lovran	2:10	2:15
Moscenice	1:35	1:45
Bersce	1:05	1:10
Rabac	12:05	12:20
Cres	10	10:35
Pula	Ned.	2:30
Fazana	1:50	2:
Istovinj	11:50	12:20
Poreč	10:10	10:40
Piran	7:20	7:50
Trst	—	6:

Pruga Rieka — Pula.

Putovanje	Rieka	
	Dol.	Odl.
Svaki ponедјељак, petak	Rieka	9:20
7:30 7:40	Opatija	2:40
7:55 8:05	Lovran	3:15
8:35 8:45	Moscenice	1:35
9:10 9:20	Bersce	1:10
9:35 10:05	Rabac	12:15
11:20 11:50	Cres	10:30
3:50	Pula	6:30

Pruga Rieka — Lošinj.

Putovanje	Rieka	
	Dol.	Odl.
Svaki dan.	Rieka	9:35
8:30 8:40	Opatija	1:55
8:55 9:05	Lovran	1:30
9:35 9:45	Moscenice	12:25
10:10 10:10	Bersce	12:25
11:40 12:	Cres	10:35
1:15 1:25	Martinjeva	9:10
2:10 2:20	Osoj	8:15
4:05 —	Mali Lošinj	6:30

Pruga Rieka — Krk.

Putovanje	Rieka	
	Dol.	Odl.
Svaki dan.	Rieka	9:20
1:30 1:40	Omišalj	8:10
2:20 2:30	Malinska	7:20
3:— 3:10	Glavotok	6:40
4:— 4:10	Merag	5:40
4:50 —	Krk	5:

Brza pruga Rieka — Opatija — Pula.

Putovanje	Svaki petak.	
	Dol.	Odl.
7:30 8:15	Rieka	9:
	Opatija	8:15
	Pula	4:

Brza pruga Rieka — Opatija — Lošinj.

Putovanje	Svaki subotu.	
	Dol.	Odl.
7:30 8:15	Rieka	9:
	Opatija	8:15
	M. Lošinj	4:

Pruga Rieka — Opatija — natrag.

Putovanje	Odlazak iz Rieke u Opatiju:	
	Dol.	Odl.
Svaki dan u 7, 8, 9, 10, 11, 12 do podne.	u 2, 3, 4, 5, 6, 7 po	•
•	•	•
Odlazak iz Opatije na Rieku.	•	•
Svaki dan u 8, 9, 10, 11, 12 do podne.	u 2, 3, 4, 5, 6, 7 po	•

Društvo S. Topić i dr.

Putovanje	Pruga Trst — Metković — Kotor.	
	Dol.	Odl.
7:—	Trst	10:—
8:15 8:45	Izola*	—
12:— 13:30	Piran	—
2:30 3:30	Rovinj	—
7:45 9:30	Pula	1:15
2:30 5:30	M. Lošinj	8:15
1:30 5:30	Peljak	2:45
7:— 9:—	Zadar	3:30
11:30 —	Ned.	3: V.
—	Pon.	7:30

* Od 1. aprila do konca oktobra dnevno, od 1. novembra do 31. marta redovito svake sate, a u ljetu svake poluvrste.

Putovanje	Pruga Trst — Korčula.	
	Dol.	Odl.
7:—	Trst	16:15
1:30	Pula	1: Pet.
7:45	M. Lošinj	6
3:30	Zadar	11:15
1:30	Pon.	1: V.
—	Spljev	4:40
8:— 9:—	Metković	4:45
11:30 —	Korčula	2:30

Društvo Istarsko-Tršćansko.

Putovanje	Pruga Rovinj — Trst.	
	Dol.	Odl.
Svaki ponedjeljak, sreda i petak	Rovinj	Sred.
6:—	Pon.	8:40
6:35 6:40	Ozor	—
7:10 7:15	Po.U.	U. Sr.
6:25 6:30	Utor.	U. Sr.
8:— 8:05	Piran	4:40
9:15	Trst	3:30

Isti je red za sredu i petak.

Pruga Pula — Trst.

Putovanje	Svaki dan.	
	Dol.	Odl.
6:30	Pula	2:42
7:15	Fazana	2:
8:32	Rovinj	12:42
9:17	Vrsar	11:50
9:49	Poreč	11:50
10:39	Novi grad	10:10
11:29	Umag	9:20
12:09	Salvore	8:42
12:50	Piran	8:10
2:45	Trst	6:50

Br. 1192/I

Boljub, dan 13. lipnja 1900.

Oglas jeftimbe!

Daje se na obće znanje, da će se u četvrtak dane 26. lipnja 1900. u 10:30 prije podne podne, u kući podpisanoj občinskog glavaru u Boljuškom polju selo Mandići kbr. 137, obdržavati:

Javna jestimba za građevu crkvenoga tornja (zvonika) kraj župne crkve u Vranji.

Svekolike radnje proračunane su na K 4439-44.

Dostalac imati će da položi u ovu občinsku blagajnu deset postotku jamčevina (zavodnja), čitave proračune name stote.

Ostali uvjeti jestimbe, kao što i gradjevni nacrti i troškovnik, razvidni su svakom u ovomu občinskom uredu za vrijeme uredovnih sati.

Občinsko glavarstvo
(M. P.) glavar:
Buretic.

Br. 316/1900.

Oglas natječaja.

Uslijed zaključka odborske sjednice ravnateljstva družbe sv. Cirila i Metoda za Istru od 5. srpnja 1900., raspisuje se ovim natječajem za mjesto učitelja na drugim pučkim školama u Boderni i Kasteliru.

Godišnja plaća jest ona ista, što ju redovito imaju javni učitelji II. reda u Istri, te se izplaćuje u mjesecnim unaprednim obrocima.

Izmijenica pripada ravnateljstvu učiteljem pravo na bezplatni stan, kvinkvenje i mirovinu.

Molbe obložene svjedočbami položenog izpitu zrelosti i eventualno izpitu usposobljenja, te dojakašnje službe, imaju se predložiti podpisanimu ravnateljstvu najkasnije do 5. kolovoza 1900.

Pobliže obavijesti daje podpisano.

Volosko - Opatija, 8. srpnja 1900.

Za ravnateljstvo:

Vjekoslav Spinčić, Dr. Pošćić,

predsjednik.

tajnik.

U 4-dnevni odluku.

U 30 dana.

Na 30 dana.